

HIRVENSALMEN KUNTA

Tarkastuslautakunnan arviointikertomus 2022

Tarkastuslautakunta 11.5.2023

§ 30 liite 1

Sisällysluettelo

1. Tarkastuslautakunta	1
2. Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen	1
2.1. Toimintatulot ja -menot, katteet ja tilikauden tulos	1
2.2. Strategian toteutuminen	2
2.3 Toiminnalliset tavoitteet	2
2.3.1. Elinkeinoelämän kehittäminen	2
2.3.2. Sivistystoimi	2
2.3.3. Sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut sis. erikoissair.hoidon	3
2.3.4. Tekninen toimi	3
2.3.5. Rakennuslautakunta	3
2.4. Taloudelliset tavoitteet	3
2.5. Investoinnit	3
2.6. Sijoitustoiminta	4
2.7. Henkilöstö	4
3. Konserni- ja omistajaohjaus	4
4. Muut havainnot kunnan toiminnasta	5
5. Yhteenveto	5

1. TARKASTUSLAUTAKUNTA

TARKASTUSLAUTAKUNNAN KOKOONPANO

Ajalla 1.1.2022-31.12.2022

jäsen

Kekkonen Esko
Antti Heinikainen
Pesonen Sirpa-Helena

puheenjohtaja
varapuheenjohtaja
jäsen

varajäsen

Kesti Tarja
Suojarinne-Saxelin Marianne
Pesonen Jukka

TARKASTUSLAUTAKUNNAN TEHTÄVÄT

Tarkastuslautakunnan tehtävinä ovat hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestäminen, valtuustossa päätettävien hallinnon ja talouden tarkastusta koskevien asioiden valmistelu sekä valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisen arviointi.

Lisäksi lautakunnan on seurattava tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista sekä muutoinkin seurattava tilintarkastajan tehtävien suorittamista ja tehtävä tarpeen mukaan esityksiä tilintarkastuksen kehittämiseksi.

Lautakunnan on huolehdittava siitä, että tilintarkastusta varten on tarpeelliset voimavarat sekä tehtävä aloitteita ja esityksiä lautakunnan, tilintarkastajan ja sisäisen valvonnan tehtävien yhteensovittamisesta mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti.

Lautakunta on vuoden 2022 aikana osallistunut kaksipäiväiseen tarkastuslautakuntien seminaariin Tampereella ja kahteen verkkokoulutuspäivään.

Vuoden 2022 aikana lautakunta kokoontui 7 kertaa.

2. TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

2.1. Toimintatulot ja -menot, katteet ja tilikauden tulos

Kunnan talous toteutui talousarviota parempana. Talousarviossa talousarviomuutokset huomioon ottaen tilikauden tulokseksi ennakoitiin alijäämää 1,8 milj.€ ja toteutuma on ylijäämää 0,052 milj.€. Toteutuma oli siis 1,852 milj.€ talousarviota parempi.

Toimintatuotot olivat 2,977 milj.€ (ed. vuonna 2,810 milj.€) ja toimintakulut 18,953 milj.€ (ed. vuonna 18,557 milj.€), jolloin toimintakatteeksi muodostui -15,977 milj.€ (ed. vuonna -15,747 milj.€). Vuosikatteen muodostui 0,657 milj.€ (ed. vuonna 0,679 milj. €).

Konsernin toiminnan tuotot olivat noin 19 Milj. euroa ja puolestaan toiminnan kulut noin 34 Milj. euroa. tästä seurasi, että toiminnan kate ennen muita eriä oli noin - 15 Milj. euroa (ei sis. verotuloja ja valtionosuuksia). Toiminnan kokonais- vuosikate ennen poistoja oli noin 1,4 Milj. plussalla. konsernin poistot olivat noin 1,1 Milj. euroa ja tilikauden ylijäämä noin 0,3 Milj. euroa. Vuosi 2022 ei olennaisesti poikkea vuodesta 2021.

2.2. STRATEGIAN TOTEUTUMINEN

Hirvensalmen kunnan tavoitteena on olla turvallinen, luonnonläheinen, viihtyisän asumisen ja vapaa-ajanvieton saaristokunta. Näiden tavoitteiden suuntaisia ovat monet toimet olleetkin, esimerkkinä vapaa-ajan asumisen kehittäminen. Tavoitteena edelleen parantaa yhteisen alueen kehittämistä yhteistyössä alueen eri toimijoiden kanssa.

Kunnan vapaa-ajan asumisen strategian mukaan tavoitteena on, että vapaa-ajan asuntoja peruskorjataan ja varustetasoa nostetaan, jotta vapaa-ajan asunnoilla vietettävä aika lisääntyy ja käyttöaste nousee.

2.3. TOIMINNALLISET TAVOITTEET

2.3.1 Elinkeinoelämän kehittäminen

Elinkeinoelämän kehittämiseen talousarviossa oli varattu, niihin kohdistetut tulot huomioituna, nettona 212 500 euroa, toteuma oli 156 871 euroa, joten käyttö jäi 55 629 euroa talousarviota vähäisemmäksi, toisaalta käyttö oli hieman suurempaa kuin v 2021.

Kuntaan perustettiin nyt tarkasteltavalla jaksolla 12 uutta yritystä ja lopetettiin 7 yritystä, joten lisäys oli 5 yritystä.

Kissakoskella aloitettiin kalasatamahankkeen kolmas vaihe, jossa hankittiin tarvittavia kalankäsittelylaitteita, lisättiin kylmä- ja pakastetiloja sekä kunnostettiin talotekniikkaa. Kissakoskella ei enää ole vapaita vuokratiloja.

Kissakosken kalasatamaan tulee kalaa noin 40 kalastajalta.

Otavantien teollisuusalueen kaavoitus toi lisää kaavatontteja yrityskäyttöön.

2.3.2. Sivistystoimi

Sivistystoiminnan suurin kuluerä, perusopetus pysyi sangen hyvin talousarvion tavoitteissa. Nettokulut talousarviossa olivat 2 339 000 euroa ja toteuma 2 303 046 euroa.

Perusopetuksen oppilaskohtaiset kustannukset nousivat talousarvion 15 487 eurosta 16 095 euroon. Oppilaskohtainen nousu selittyy pitkälti oppilasmäärän lievistä alentumisesta.

Perusopetuksessa tavoitteena on päästä sellaiselle tasolle, että vuosittain saavutetaan 100 % taso jatko-opintokelpoisuudessa sekä jatko-opiskelupaikan saavuttamisessa. Toimintavuoden 2022 osalta tämä tavoite saavutettiin.

Peruskoulutuksen puitteet ja sisältö ovat hyvällä tasolla.

Taloussuunnitelmakauden keskeisiä kysymyksiä olivat mm opetussuunnitelman jatkuva arviointi ja kehitystarpeiden huomioiminen, sekä perusopetuksen oppimisympäristöjen ja koulujen toimintatapojen jatkuva kehittäminen.

Tavoitteena olleen perusopetuksen pidemmän aikavälin strategian laatiminen jäi vuodelle 2023.

Kunta on ollut mukana erilaisissa kulttuurihankkeissa, jotka on suunnattu eri-ikäisille kuntalaisille.

Kirjastopalveluiden tarjontaa on monipuolistettu ja niiden käyttö on lisääntynyt.

2.3.3. Sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut sisältäen erikoissairaanhoidon

Hirvensalmen sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut on 1.1.2017 alkaen järjestänyt Etelä-Savon sosiaali- ja terveystaloudellisten palvelujen kuntayhtymä.

Tilipäätöksessä 2021 nettomenot 10 860 541

Talousarvio 2022 11 827 600

Toteutui 2022 11 051 736

Talousarvion alle 775 864

Nousua v 2021 tp 191 195

Toimeentuloturvan käyttö osoittautui talousarviota vähäisemmäksi. Talousarvio 2022 (netto) 340 000 euroa, vuoden 2022 käyttö vastaavasti 251 390 euroa

2.3.4. Tekninen toimi

Kirkonkylän keskustan ranta-alueiden kehittäminen on aloitettu ideointisuunnittelulla. Satulinnan upea valaistu kävelyreitti, kirkonkylän rantakaava. Hirvensalmen urheilijoiden toteuttamat hienot kuntoportaat, johon kunta antoi apua. Kunnan hieno frisbeegolf-rata on saanut paljon kiitosta.

Ympäristön hoitoon tarkastuslautakunta on kiinnittänyt huomiota esim. kunnassa on erittäin hyvin hoidettu jäteasema. Jätehuoltoa on kehitetty, mm. Tuukkalan aluekeräyspiste on uusittu syväkeräysastioille.

2.3.5. Rakennuslautakunta

Rakentaminen elpyi hieman edelliseen vuoteen verrattuna. Asuinrakennuksia valmistui 3, edellisen vuoden määrän ollessa 2 ja lomarakennuksia 17 (14). Vapaa-ajan asumisen kehitystä kuvaa se, että valmistuneista lomarakennuksista 14 oli ympärivuotiseen asumiseen soveltuvia. Uusia lupia asuinrakennuksille myönnettiin 2 kpl (2021 3) ja lomarakennuksille 19 kpl (22).

Käyttötarkoituksen muutoksia vuonna 2022 tapahtui 4 kpl.

2.4. TALOUDELLISET TAVOITTEET

Talouden kehitys on jatkunut myönteisesti. Tästä yhtenä osoituksena, se ettei Hirvensalmen kunnalla ollut tilikauden päättyessä ollenkaan lainaa, eikä taseessa alijäämää ja tilinpäätös on ylijäämäinen 52.080,94 euroa, joskin tulokseen sisältyy puunmyyntituloja 386 789 € ja edellisenä vuonna (64 672 €).

2.5. INVESTOINNIT

Kunnan investoinnit olivat melko maltillisia. Talousarviossa investointeihin oli varattu yhteensä 884 000 euroa, johon kohdistettuja tuottoja oli kirjattu 176 000 euroa, joten nettokustannuksiksi muodostuu 708 000 määräraha, käyttö oli nettona 424 848,06 euroa. Joitakin havaintoja käytöstä: Kissakosken kalasataman kolmanteen vaiheeseen elinkeinoinvestointina käytettiin nettosummaltaan 38 340,91 euroa.

Keskustan liikenneväyliin käytettiin 11 801,00 euroa, mikä oli 3 199 euroa alle talousarvion.

Vesi- ja jätehuollon saneerauksiin käytettiin 294 600,57, talousarviossa oli 360 000 euroa.

2.6. SIJOITUSTOIMINTA

Rahoitussijoitusten markkina-arvo 7,50 milj. € vuodenvaihteessa n. 0,038 milj. € korkeampi kirjanpitoarvoon verrattuna.

2.7. HENKILÖSTÖ

Vuonna 2022 kunnan organisaatiossa oli 70 henkilöä, joista 52 henkilöä työskenteli vakinaisessa osa- tai kokoaikaisessa palvelusuhteessa Hirvensalmen kuntaan.

Organisaation päätoimisen henkilöstön määrä on laskenut, kokonaismäärän ollessa 70 henkilöä. Vuonna 2021 ruokapalveluiden henkilökunta siirtyi toisen työnantajan palvelukseen.

Työterveyshuollosta on vastannut Pihlajalinna Etelä-Savo. Merkille pantavaa on, että sairauspoissaolot lisääntyivät edelliseen kauteen verrattuna 177 päivää. Sairauspoissaoloista aiheutui palkkakustannuksia n. 97 673 €.

Edellisestä tilikaudesta henkilöstö on keski-ikältään vanhentunut alle vuoden verran, ollen nyt noin 47,44 v.

Kunta on tukenut henkilöstönsä jaksamista mm. maksuttomilla kuntosalivuoroilla ja Smartum-liikunta-/kulttuurieduilla.

Henkilöstötilinpäätös 2022 antaa erittäin kattavat tiedot kaikkineen Hirvensalmen kunnan henkilöstöhallinnosta.

Yhteistyötoimikunta kokoontui vuoden aikana kaksi kertaa ja kunnassa on kaksi työsuojeluvaltuutettua.

Tarkastuslautakunta suosittelee, että kunnan eri toimipisteissä tehtäisiin säännöllisesti työtyytyväisyyskysely.

3. KONSERNI- JA OMISTAJAOHJAUS

Kunnan konserniohjeella luodaan puitteet ensisijaisesti kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen omistajaohjaukselle kunnan strategian ja tavoitteiden mukaisesti. Konsernivalvontaa on toteutettu osana johtamisjärjestelmää. Konsernitaseessa ei ole kertynyttä alijäämää.

Konsernitase oli vuoden 2022 päättyessä 31 336 887,75 euroa, edellisen vuoden päättyessä 31 101 281,97 euroa.

Suurimmat konsernivastuut tulevat kuntayhtymistä, kuten Etelä-Savon sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymä (Essote) ja Vaalijalan kuntayhtymä.

Konsernitalinpäätöksessä lainaa on vuoden 2022 lopussa 7,91 miljoonaa euroa ja vuotta aikaisemmin 7,87 miljoonaa.

Konsernilainamäärä kokonaisuudessaan sekä asukasta kohden laskettuna on kasvanut hieman edelliseen vuoteen verrattuna, ollen v. 2022 lopussa 3780 €/asukas ja edellisen vuoden vaihteessa 3695 €/asukas.

4. MUUT HAVAINNOT KUNNAN TOIMINNASTA

Työllisyydessä on havaittavissa parannusta. Työttömyysaste vuoden 2022 lopussa oli 10,3 % ja edellisen vuoden lopussa 12,2 %. Pitkäaikaistyöttömien osuus sen sijaan on noussut. Pitkäaikaistyöttömiä työttömien määrästä oli 32 %, vuotta aikaisemmin 31 %. Työttömyyttä on hoidettu kunnan omana työnä, sekä seudullisen kuntakokeilun kautta.

Kunnassa on runsaasti tyhjiä asuntoja, joista aiheutuu paljon kustannuksia. Ylimääräisen asuntokannan vähentämistä esim. purkamista tulisi selvittää.

5. YHTEENVETO

Kunnan taloudellinen kehitys jatkui edelleen vakaana, josta hyvänä esimerkkinä on, että kunnan nimissä ei ole lainaa ollenkaan. Etelä-Savon kuntien keskimääräinen tuloveroprosentti on 21,79 %. Hirvensalmi on tullut toimeen 20,0 prosentilla.

Tilinpäätöksessä vuosikate on positiivinen 314 euroa/asukas. Vastaava luku edellisellä tilikaudella oli 318 e/asukas. Valoisia näkymiä tulevaisuuteen antaa myös elinkeinoelämän kehittyminen. Myönteisen kehityksen kärkenä ovat vireillä olevat hankkeet kalanjalostuksen, puunjalostuksen ja metalliteollisuuden piirissä. Näihin uskotaan syntyvän myös uusia työpaikkoja.

Kunnan vesistöisyys vahvistaa tulevaisuuden näkymää. Se luo edellytykset runsaalle vapaa-ajan asutukselle sekä sen tarpeisiin syntyvälle ravintola- ja matkailuyritystoiminnalle.

Väestön väheneminen koko Etelä-Savossa ja myös Hirvensalmella tuo haasteita tulevaisuuteen. Hirvensalmella väkiluku alenee vuosittain lähinnä syntyvyyden ja kuolleisuuden välisen erotuksen verran. Ennakkotietojen mukaan tarkasteltavana olevan tilikauden 2022 aikana väheneminen on 37 henkilöä. Tämän mukaan kunnan väkiluku on 31.12.2022 2094 henkeä.

Sote-palvelut siirtyivät 1.1.2023 hyvinvointialueiden hoidettavaksi. Samalla leikattiin kuntien veroista 12,64%, joten Hirvensalmen kunnallisveroprosentti on vuonna 2023 7,36%. Kunnille jäi runsaasti tekemistä, kuten opetustoimi ja ennalta ehkäisevä toiminta. Mielenkiintoista nähdä kuinka onnistunut veroprosentin jako kuntien näkökulmasta tulee olemaan.

Essoten purkamisen yhteydessä on kuntien kannettavaksi merkittäviä kustannuseriä, Hirvensalmi on osaltaan valmistautunut Essoten alijäämän hoitamiseen tekemällä 1 428 500 varauksen. Tietyistä riskeistä huolimatta Hirvensalmi tulee itsenäisenä pärjäämään tämän murrosvaiheen jälkeenkin.

Lautakunta kiittää viranhaltijoita ja muita asiaan vaikuttaneita menestyksekkäästä vuodesta.

Hirvensalmella 11.5.2023

HIRVENSALMEN TARKASTUSLAUTAKUNTA

Esko Kekkonen
puheenjohtaja

Sirpa-Helena Pesonen
jäsen

Marianne Suojarinne-Saxelin
varajäsen